

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

תוכן

- א. נוזר שכלו לו ימיו אסור לגלח ולשתות יין ולטמא למתים ואם גילה ושתה יין ונטמא למתים ה"ז סופג את הארבעים 1
- ב. הריני נוזר לכשיהא לי בן ונוזר מאה יום נולד לו בן עד שבעים לא הפסיד כלום לאחר שבעים סותר שבעים שאין תגלחת פחות משלשים יום ... יום שבעים עולה לכאן ולכאן... 1
- ג. הקובר את מתו שלשה ימים קודם לרגל בטלה ממנו גזרת שבעה שמונה בטלו ממנו גזרת שלשים 3
- ד. אפי' לא סיפר קודם הרגל מותר לספר אחר הרגל 5
- ה. מקצת היום ככולו 6
- ו. זב בעל שתי ראיות ... וכן שומרת יום כנגד יום ששחטו וזרקו עליה ואח"כ ראו אף על פי שמטמאין משכב ומושב למפרע פטורין מלעשות פסח שני 9
- ז. זב בשביעי שלו סותר את שלפניו 10
- הדרן עלך הריני נוזר 10

דף טו.

א. נוזר שכלו לו ימיו אסור לגלח ולשתות יין ולטמא למתים ואם גילה ושתה יין ונטמא למתים ה"ז סופג את הארבעים

הנוזר¹, ככלות נזרו צריך להביא קרבנותיו ומגלח תגלחת טהרה. וכל זמן שלא הביא קרבנותיו, אפילו זמן רב אחר מלאת ימי נזרו, אפילו גילה² כל דין נזירות עליו, וחייב מלקות אם עושה דברים האסורים על הנזיר, כמו בתוך הזמן, עד שיביא קרבנותיו, ואז הותר בדברים שנאסר בהם.

ב. הריני נוזר לכשיהא לי בן ונוזר מאה יום נולד לו בן עד שבעים לא הפסיד כלום לאחר שבעים סותר שבעים שאין

¹ רמב"ם הלכות נזירות פרק ד הלכה יב
² לח"מ שם

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

תגלחת פחות משלשים יום ... יום שבעים עולה לכאן

ולכאן

האומר³ הריני נוזר כשיהיה לי בן והריני נוזר כך וכך יום, והתחיל בנזירות שלו ואחר כך נולד לו בן, פוסק נזירות שלו ומונה את של בנו ואחר כך חוזר ומשלים את שלו⁴.

בכמה ימים משלים את שלו, אם נשאר מנזירותו כשנולד הבן שלשים או יותר מונה נזירות בנו ומשלים הימים שנשארו מנזירותו, ואם נשארו מנזירותו פחות משלשים מונה שלשים אחר נזירות בנו, שאין בין תגלחת לתגלחת פחות משלשים יום.

כיצד האומר הריני נוזר כשיהיה לי בן, והריני נוזר מאה יום והתחיל בנזירות שלו ונולד לו בן, אם נשאר מן המאה שנדר שלשים יום או יתר, כשנולד הבן לא הפסיד כלום, שהרי פוסק נזירות שלו ומתחיל ומונה של בנו ומגלח ומביא קרבנותיו, ומשלים השלשים או יתר שנשארו מנזירותו ומגלח לנזירותו, ואם נשאר מן המאה פחות משלשים סותר עד שבעים⁵.

כיצד נולד הבן ביום שמונים מונה של בנו ומשלים את של בנו ומגלח, ומתחיל למנות מאחר התגלחת שלשים יום, ונמצא מפסיד מקודם הולד עשרה ימים שהם מיום שבעים עד הולד, וכן כל כיוצא בזה. וי"א⁶ שמונה מיום התגלחת את אשר חסר משלו כלומר עשרים יום.

³ רמב"ם הלכות נזירות שם הלכה ג – ה

⁴ וכבא התבאר שי"א שבנזירות מרובה שישאר אחר השלמת בנו שלשים יום י"א שצריך לגלח תיכף אחר נזירות בנו ואח"כ גילוח על שלו, וי"א שגם בנזירות מועמת מגלח אחר של בנו. וכ"כ הלח"מ בשדעת הרמב"ם⁵ ודעת המפרש שסותר כל השבעים וצריך למנות המאה מחדש, דכיון שהוצרך לסתור מה שמנה מתחילה סותר כל המנין ומונה תחילה את של בנו ומגלח ומביא קרבן ואח"כ מונה של עצמו ומגלח ומביא קרבן.
⁶ שיטת התוס' שם בסוגיא

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

י"א⁷ שיום שבעים אינו עולה לכאן ולכאן⁸ ונחשב יום השבעים רק למה שנדר עבור עצמו, ועבור בנו יתחיל למנות רק ממחרת. וי"א⁹ שיום שבעים עצמו כלפני שבעים ונחשב תחילה למה שנדר עבור עצמו שמקצת היום ככולו, ואח"כ למה שנדר עבור בנו.

ג. הקובר את מתו שלשה ימים קודם לרגל בטלה ממנו גזרת שבעה שמונה בטלו ממנו גזרת שלשים

כבר התבאר במסכת מועד קטן דף יט. שרגל מפסיק ומבטל אבלות שבעה¹⁰ ושלשים, ורגל נקרא לענין זה, שלש רגלים, ראש השנה, ויום הכיפורים¹¹.

לפיכך מי שמת לו מת קודם הרגל באופן שחל עליו דיני אבלות¹², ונהג בו אבלות אפילו זמן מה, הרגל מבטל ממנו דיני אבלות שבעה.

⁷ רדב"ז ולח"מ שם

⁸ וא"ת דהא אמרי' לעיל דיום שלשים עולה מקצתו לניירות ראשון ומקצתו לניירות שני תירצו בתוס' וז"ל שאני התם דאותו יום מוטל בין שתי ניירות וראוי להחשיב תחלתו לניירות ראשון וסופו לניירות שני וכיון דהביא קרבנותיו ונגמר ניירותו דין הוא שיתחייב הניירות השני מיד מדי דהוה אמקבל ניירות בחצי היום דאותו יום עצמו עולה למנין הניירות אבל הכא דיום לידה דהיינו ע"א עומד באמצע ניירות דידיה ובהתחלת ניירות דבריה ראוי להחשיבו כלו לניירות דידיה אחר ימים שעברו וכו'. ונראה לי לתרץ בקוצר דניירות דידיה וניירות דבריה הוי כשני בני אדם שאין אומרים יעלה מקצתו לראובן ומקצתו לשמעון כגון שאמר שמעון הריני נייר אחר שיושלם ניירות ראובן שאין יום שלשים עולה לתשלום ניירות ראובן והתחלת ניירות שמעון הכא נמי לא שנא אבל אדם אחד שנדר שתי ניירות בשביל עצמו יום שלשים עולה לכאן ולכאן. ושאר דברי רבינו מבוארים הם היטב. ועתה יש ליתן קצת טעם לדברי רבינו כיון שהוא צריך להשלים אחר ניירות בנו ניירות שלם של שלשים יום חשיב ניירות בפני עצמה הילכך אם נטמא די לו שיסתור כל אותם הימים שלאחר ניירות בנו שהם חשובים כניירות שלם ולא יסתור מה שמנה קודם ניירות בנו. רדב"ז שם

⁹ והרמב"ם לא הוצרך להזכיר זה כיון שכבר פסק דמקצת היום ככולו הוי יום שבעים כיום שלשים דעולה לכאן ולכאן, ויש מי שטרח בזה והדבר פשוט כמ"ש. ערוך השולחן העתיד הלכות ניירות סימן י סעיף יז

¹⁰ שו"ע ונו"כ יו"ד שצט"א, או"ח תקמ"ז. ובשו"ת הת"ס יו"ד סי' שמ"ח כתב הטעם שהרגל מבטל מהנשמה דין שמים, ומבאר לפ"ו הטעם מדוע כחתן אע"פ דהוי רגל אצלו אינו מבטל.

¹¹ שו"ע שם ו

¹² עיין במ"ב סי' תקמ"ח ס"ק כ"ו שכתב ועיין פמ"ג דלאו דוקא אם נהג בחליצת מנעל, ה"ה אם נהג בבפיית המטה, או אחד משאר דברים השייכים לשבעה בטלה ממנו עי"ז גדרת שבעה. ועיין בחכ"א כלל קס"ט סעיף ג' שכתב ולפ"ז צ"ע אם מת לו מת בע"פ אחר הצות, כיון שאינו חולץ מנעליו ואינו נהג שום דבר אבלות, אם הרגל מבטל ממנו גזירת ז', אע"ג ד"ל דאינו דומה למת בחוה"מ, דהתם אינו אסור רק בדברים שבצינעא, אבל מותר לגלח ע"י נכרי, משא"כ עכשיו משום אבך אסור אפי' ע"י נכרי, והגם דבחה"מ ג"ב אינו מגלח, הוא מחמת יו"ט ולא משום אבל, וא"כ הוי אבלות עכ"פ לענין גילוח בע"פ ויכול הרגל לבטל ממנו גזירת ז', אך ה"ט"ז בסי' שצ"ט סק"ב כתב דמה שנהג אבלות בשב ואת לא חשיב אבלות, ומ"מ נ"ל דדומה לשמע שמועה קרובה בשבת ערב הרגל, דאעפ"ב הרגל מבטל גזירות ז' מחמת שנהג דברים שבצינעא כמבואר בסי' שצ"ט ס"א, ובסי' ת"ב סי' א"כ הכא נמי מבטל גזירת ז'. וראה שם בקונטרס

מצבת משה סעיף ט'. וראה בריטב"א מו"ק (דף כ) שכתב דכיון שקיים א' מדרכי אבלות אפי' כפיית המטה שהוא חוץ לגופו, ואע"פ שהויד בשאר מ"מ הרגל מפסיקו עי"ש. ועיין בד"ק יו"ד סי' שצ"ט דאף בלא חלץ

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נו"ד

ודוקא אם נהג אבלות באותה שעה, אפילו נהג אבלות של דברים שבצינעא בלבד, כגון ששמע שמועה קרובה בשבת ערב הרגל שנוהג אז רק דברים שבצינעא, אבל אם שנג או הזיד ולא נהג אבלות, או שהי' קרוב לחשכה ולא הי' יכול לנהוג, אין הרגל מבטל האבלות, וכ"ש אם לא ידע במיתת המת קודם הרגל שאין הרגל מבטלו, אלא נהג ברגל דברים שבצינעא, ומונה שבעה אחר הרגל¹³.

אם לא נהג אבלות מחמת אונס כגון חולה או יולדת שא"א להם להתאבל מחמת חולשה, כיון שידעו ממיתת המת בטל מהם אבלות שבעה¹⁴.

אם מת לו מת בערב יו"ט, ונתיירא שמא לא יספיק לקוברו מבעוד יום, ומסרו לנכרים שיליכוהו לקוברו, כיון שהוציאוהו מהעיר ונתכסה מעיני הקרובים חלה עליו אבלות, ואם הוא שעה אחת קודם הרגל ונהג בה אבלות בטלה ממנו גזירת שבעה אע"פ שנקבר ביו"ט¹⁵.

חתן שמת לו מת ופגע בו הרגל בתוך שבעת ימי המשתה, י"א שאין הרגל מפסיקו כיון שעדין לא חל עליו אבלות, ויש חולקים¹⁶.

נהג באבלות שעה אחת לפני הפסח, אותה שעה חשובה כשבעה, וז' ימי הפסח (בחור"ל ח') הרי ארבעה עשר (ובחור"ל חמשה עשר, ומשלים עליהם עוד ט"ז (ובחור"ל ט"ו) יום לתשלום השלשים.

מנעליו רק אם קרע לאחר קבורה הו"ל כחליץ מנעליו והרגל מבטל ממנו האבלות. ועיין בשד"ח אבילות אות י"ח שכתב שאם בכה וצעק על מתו כיון שנתחמם בעת ההיא, אע"פ שלא קרע, הרגל מבטל ממנו גזירת ז', כמ"ש מוהר"א הכהן ארייאס, והסכים עמו הרב פני מבין ח"ב דף מ"ד ע"ב וכו' מרן החב"י בס' חיים ביד סי' קי"ט ע"ש

¹³ שו"ע שם

¹⁴ מ"ב סי' תקמ"ח ס"ק נ"ג

¹⁵ שו"ע שם סעיף י"ד. ובש"ך שם ס"ק י"ט כתב וכמו שנתבאר לעיל ר"ס שע"ה, ושם בסק"א כתב דוקא כששולחים אותו לעיר אחרת, אבל הקוברים בביה"ק סמוך לעיר החוזרים משערי העייר, אינם מתאבלים עד שיאמרו להם שנקבר וכמ"ש הרמב"ן וכו', ונ"מ ע"ב לענין קובר מתו בערב הרגל, אולם בדגול מרבבה שם כתב דמלשון המחבר בסי' שצט"ד לא חילק בין ביה"ק סמוך לעיר ובין מוליכין לעיר אחרת, משמע דבכל אופן הרגל מפסיק, והמעט דבערב יו"ט שמסרוהו לעכו"ם שיקברוהו ביו"ט, וכיון דלאב"א י"א לסייעו ביו"ט בקבורתו, אפילו אם ביה"ק סמוך לעיר דינו כאילו שולחים אותו לעיר אחרת. וכן משמע אותו חילוק בתשו' רדב"ז ח"ד סי' ס"ג המובא שם בחי' רע"א, ואפילו לדעת הש"ך דבאותו העיר אינו מפסיק, מ"מ אם נהגו אבלות קודם שבאו הקוברים מחמת ספק, ואח"כ באו ואמרו שנסתם הגולל כשהי' יום עולה להם למנין ז', פ"ת שם סק"א בשם סדור תפלה של הגאון מליסא.

¹⁶ בחידושי רע"א סי' שמ"ב הביא שבכנה"ג (ליקוטיוס אות יז) כתב בשם תשו' עדות ביעקב סי' י"א דמפסיק, וכתב ולענ"ד דין זה צ"ע דבפשוטו כיון דעדיין לא חל עליו אבילות אין הרגל מבטלו, וגוף התשובה אין בידי לעיין בו וצ"ע לדינא. ובגליון מהרש"א שם כתב נ"ב דמסתבר דאינו מפסיק וחייב בשבעה אחר הרגל, כמו ב' רגלים סוכות ושמו"ע דאם לא נהג קודם סוכות שעה אחת, אין שמו"ע מבטל, ובסוף מביא את הכנה"ג הנ"ל דמפסיק. וביאר שסובר דז' ימי המשתה אינו כמו רגל אלא בשבת, ובשבת מקרי נהג אבילות ולכן מפסיק ע"ש. ובגשה"ח פ"י ז' — ב כתב שהסכימו האחרונים שאינו מבטל.

הלכות הדף היומי

מסכת נויר

שעה אחת לפני חג הסוכות והחג הרי י"ד, ושמיני עצרת שבעה הרי כ"א, ויום שני של שמיני עצרת (בחול"ל) הרי כ"ב¹⁷, ומשלים עליהם ח' ימים לתשלום השלשים.

דף טו:

ד. אפי' לא סיפר קודם הרגל מותר לספר אחר הרגל

עוד התבאר שם שאם אחר שנהג שבעה ימי אבלות פגע בו הרגל, ואפילו חל יום השביעי בערב הרגל¹⁸, הרגל מבטל ממנו דיני אבלות שלשים, ומותר לספר ולכבס אפילו בגיהוץ ולרחוץ סמוך לערב אחר שהתפלל מנחה¹⁹, ויש מקילין אחר הצות, ובשעת הדחק אפשר להקל²⁰.

בערב פסח מותר לרחוץ ולכבס אחר הצות, ולספר מותר אף קודם הצות²¹.

אם לא גילה בערב יו"ט מותר לגלח אחר יו"ט²², שהרי כבר נתבטל ממנו דין שלשים, אבל בחוה"מ אסור לגלח כיון שהיה אפשר לו לגלח בערב יו"ט, ואם חל יום שביעי שלו בשבת ערב יו"ט מותר לגלח בחוה"מ כיון שלא היה אפשר לו לגלח קודם.

הא דמותר לגלח בערב יו"ט הוא באבל על שאר קרובים. אבל על אביו ואמו שאסור לגלח ולספר עד שיגערו בו חביריו אפילו פגע בו הרגל לאחר שלשים אין הרגל מבטלו ואסור לספר ולגלח²³.

¹⁷ שו"ע שם סעי' א, ובאו"ח שם סעי' ט"ו. דשמיני עצרת חשוב רגל בפ"ע. ואף דשמי"ע אין לו תשלומין לקרבנותיו כמו עצרת, מ"מ כיון דהוקשו כל המועדים כולו להודי, מדכתב אחר כל המועדים אלה מועדי ה' על כרחך דין אחד להם, מ"ב ס"ק מ"ו.

¹⁸ דקיי"ל מקצת היום ככולו לענין אבלות, לפיכך יום שביעי עולה לו לכאן ולכאן, תחילת יום השביעי הוא תשלום השבעה, ואח"כ מתחיל יום שמיני שהוא נחשב מהתחלת שלשים, וכיון דהתחיל יום אחד מן השלשים א"צ לשמור תו כלום לאחר הרגל מן השלשים, דבא הרגל ומפסיקו, ויותר מזה דאפילו בזה היום גופא מותר לגלח ולכבס אפילו ובגיהוץ משום כבוד הרגל, מ"ב שם ס"ק כ"ט.

¹⁹ רמ"א יו"ד ס"ג ובאו"ח ס"ח, בה"ל שם ד"ה שמותר. אך שיהא ניכר משום כבוד הרגל. ²⁰ עיין בשע"צ ס"ק כ"ג שכתב והנה מדברי המחבר לקמן בס"י משמע דדי במה שעושה זה אחר הצות וכו', ובשעת הדחק אפשר דיש לסמוך להקל כדעת המחבר. ובכה"ל שם כתב ודע דמש"כ הרמ"א סמוך לערב היינו לדעה הראשונה המובאה בס"י (שם"ל שם עד הלילה, כאן מותר סמוך לערב, דאלו להיש מתירין שם, כאן מותר אף קודם הצות כ"כ הגר"א ופשוט).

²¹ רמ"א יו"ד שם ג' ומ"ב ס"ק לא.

²² שו"ע או"ח שם ס"ח, ועיין במ"ב שם ס"ק ל"ג שכתב פשוט דה"ה לענין כבוס.

²³ שו"ע יו"ד שם ס"ד. ובאו"ח שם ס"ט. והטעם דאין הרגל מבטל אלא דיני אבלות השייכים לו, ול' לבושי שרד שם. ועיין במ"ב שם ס"ק ל"ד שכתב ואם גערו בו אף בתוך ל' מותר, ובא"ר שם כתבו ואם גערו בו ביום השלשים וצ"ע, שו"ר בשו"ת הלכות שם שכתב שהוא ט"ס במ"ב, וכן הוא במ"ב שנדפס מחדש.

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

הא דרגל מבטל שבעה ושלשים, הוא רק מה שנוגע לאבלים אבל הדברים שעושים לכבוד המת אין הרגל מבטל, ולכן צריך להדליק נר כל שבעה ממיתת המת, כמו שרגילים להדליק בשאר אבל, רק שלא ידליקו במקום שאוכלים שם, וכ"ש שלא ידליקו בחדר שמת שם המת שמא יבא להספידו, וביו"ט ידליקו ע"י נכרי.

וכן לענין קדימה באמירת קדיש בשבעה ושלשים אין הרגל מבטל, ויש לו דין של בן שבעה ובן שלשים בתוך שבעה ושלשים

ה. מקצת היום ככולו

כבר התבאר לעיל דף ה: שמקצת היום ככולו²⁴, אולם לא בכל ענין אומרים אנו כן²⁵, לפיכך על אף שזב או זבה טובלים מדין תורה²⁶ ביום השביעי מהבוקר שמקצת היום ככולו²⁷, מכל מקום זב או זבה שראה ראייה של זב אפילו בסוף יום שביעי אחר שטבל, סתר הכל²⁸ ומתחיל למנות שבעה ימים נקיים מאחר יום ראייה האחרונה. ואין אומרים מקצת היום ככולו.

וכן לענין אמירת הקדיש²⁹ שאומר האבל בשבעת ימי האבלות, אין אומרים מקצת היום ככולו, אלא קודם לכולם ואומר הקדיש עד מנחה של יום השביעי.

וכן לענין מה שהתבאר במסכת מו"ק דף כא: שאבל אסור³⁰ במלאכה כל שבעה, ושלשה ימים הראשונים אסור במלאכה אפילו הוא עני המתפרנס מן הצדקה, י"א³¹ שצריכים להיות שלמים, ולא אמרינן ביום השלישי מקצת היום ככולו. ולפיכך ימים

²⁴ ודוקא ביום אבל בלילה לא דמקצת היום ככולו ל"א אלא ביום ולא בלילה. מנחת חינוך פרשת שמיני מצוה קמט אות א וצ"ע אם דוקא לענין נויר אבל לשאר דברים אמרי' אף בלילה, ועיין ועיין פתחי תשובה שצה, א מובא להלן.

²⁵ בכמה מילי מצינו מקצת היום ככולו, ובקצת אינו ככולו, ועיין בזה תשובת גינת ורדים חלק א' חלק או"ח כלל א' סימן כ"ח. ועיין תשובת מהר"י מינץ סימן ד' בערב פסח תוך שלשים גם בבוקר יכול לגלח, דמסתבר דגם בזה מקצת היום ככולו, ועיין ש"ך לקמן סימן שצ"ט ס"ק י"א. גליון מהרש"א יורה דעה סימן שצה הקדמה, ועיין פ"ת יו"ד פ"א ז וקצת ז שנבי מליחה ולנבי הגלדת המכה ועוד אין אומרים מקצת היום ככולו אלא בענין ג' ימים מעת לעת.

²⁶ רק חכמים גזרו בזבה משום סרך בתה

²⁷ לבוש יו"ד קפ"ג יא, ט"ז יו"ד קצ"ז ח

²⁸ ואין אומרים מקצת היום ככולו ומשמע שמטמא מדאורייתא למפרע. לח"מ נזירות פ"ד ה"ד כמבואר בנדה לג. ועיין סדרי מהרה סימן קצ"ד ס"ק ה, ועיי סדרי מהרה סימן קצ"ו ס"ק לב, דאי לאו דראיה שתוך שבעה נקיים הוא סותר להקודמים, היתה מותרת לשמש בשביעי אחר שטבלה, דאף שתראה אחר כך אינה טמאה אלא מכאן ולהבא, אבל התשמיש שבינתיים בהיתר היתה, כיון דמקצת היום ככולו הא שלמו לה שבעה נקיים.

²⁹ דרך החיים סימן מא סעיף ח, חי' רע"א יו"ד שעו על ש"ך ח

³⁰ שו"ע ונו"כ שפ"א

³¹ רע"א שם בשם חכ"א בקונטרס מצבת משה אות ד', שתמה על הרמ"א הנזכר, ושרי לענין מלאכה דעת רי"ז ונמק"י דאסור כל הג' ימים הראשונים, ול"א מקצת היום ככולו, כבר קפרא בירושלמי שהביאו התוס' בדף כא. וכו. וכן פסק בביתאור הגר"א בס"י שפ"ו אות ו', וכ"כ בשד"ח מערכת אבלות אות ל"ח בשם הרב כבוד יו"ט, וכן ראה לדבני דורו מורים כן, והרב מוהר"ט שם כתב דדעתו דבעי ג' ימים שלמים.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

אלו מסתיימים ביום השלישי אחר צאת הכוכבים. ואמנם אם המת נקבר בזמן השקיעה, אותו יום נחשב ליום ראשון גם לענין זה, שאין איסור המלאכה באופן הנ"ל תלוי במעת לעת³². וי"א³³ שאומרים בהם מקצת היום ככולו, ולפיכך ביום השלישי מותר לעני לעשות מלאכה מיד אחר הנץ החמה.

וכן י"א³⁴ שלענין שנות גדלות של נער ונערה צריכים י"ב או י"ג שנים שלימות, ואין אומרים ביום בו נשלמו מקצת היום ככולו אלא צריך להמתין מעת לעת.

וכבר התבאר במסכת פסחים דף ד. ובמו"ק טז: יז. יט: שלדיני אבילות אומרים מקצת היום ככולו, לפיכך ביום השביעי לאבילות, אחר תפילת שחרית³⁵, ואחר זריחת השמש, מנחמין את האבלים ואומרים להם "קומו", ויש נוהגים שאומרים להם את הפסוקים (ישעיהו ס, כ) "לֹא יָבֹא עוֹד שְׁמִשָּׁךְ וַיִּרְחֹף לֹא יֵאָסֵף כִּי ה' יְהִי־הַלֵּךְ לְאֹר עוֹלָם וְשָׁלְמוּ יְמֵי אַבְלָךְ", ובזה הם קמים מהשבעה, שמקצת היום³⁶ של השביעי הרי הוא ככולו. ואם התפללו קודם הזריחה שהרי בשעת הדחק רשאים להתפלל אחר עמוד השחר קודם הזריחה, ויוצאים מהאבילות אחר הזריחה. ואם אין שם מי שיאמר להם הפסוקים הנ"ל, למנהג הספרדים³⁷ יוצאים מהאבילות אחר הזריחה, שאין אמירת הפסוקים מעכבת. ומנהג האשכנזים במקום שאין המנחמין רגילין לבא ביום ז', שצריך להמתין עד שעה שרגילין המנחמים לבא בשאר ימים, דהיינו לאחר יציאה מבית הכנסת שרגילין לבא מנחמין.

³² ועיין ילקוט יוסף שם סימן טז אות ג.

³³ רמ"א יו"ד שצנ א. ובד"ת שם הביא דהכי כתוב במסכת שמהות פ"ו ה"א. ועי' זלי"א אבל אות מ' בשם גנת ורדים שפסק בן דגם ביום ג' מקצתו ככולו, ועיין אשכול ה' מ"ק ואבילות סי' מ"ח שפסק להדיא דגם במלאכה מקצת היום ג' ככולו, וכן כתב בשד"ח מערכת אבילות אות לח בשם יד המלך פ"ה מהל' אבל ה"ז, וכן בגש"ח"חה פכ"א — ז כתב אבל גם בנוגע ליום השלישי אע"פ שהחכ"א החליט שהני ג' ימים שלמים הם נקטינן כלשון הרמ"א (שצ"ג א') שגם בג' ימים אמרינן מקצת היום ככולו וכ"מ בכמה אחרונים. וראה בשו"ת חת"ס סי' שמ"ו אות ה'.

³⁴ מ"ב נג לג, עיין מ"ב נה מב, ועיין מחצית השקל או"ח נה ס"ק י

³⁵ ועיין יוסף אומץ חלק ב דיני שלושים וי"ב חודש וז"ל ובאמת השעה שרגילין האבלים לישב ביום השביעי הוא חומרא של שטות כי פירוש שעה כגמרא הוא זמן מה, וכן אם התחילו השבעה סמוך לשבת וישב רק עישור שעה או פחות יצא בו. ועיין בהערות שהביא מכת"י רק עד זמן שהמנחמין רגילין לילך מאיתו, שהוא זמן קטן (וכ"כ בלקט יושר יו"ד עמ' קפג (דפו"ר עמ' 95) שדי ברביעית שעה) והוא מפורש בש"ך יו"ד שפ"ט ד

³⁶ ועיין פתחי תשובה שעה, א הביא שבטור מחלוקת הפוסקים אי בעינן דוקא מקצת היום או אפילו מקצת הלילה ודעת המחבר כדעת הר"מ מרוטנבורג דדוקא מקצת היום בעינן ועיין (בשו"ת הרדב"ז ח"ג סי' תקנ"ט) שהכריע דלענין ת"ת ותשמיש המטה דאית בהו מצוה אית לן למפסק כדברי המקילין דמקצת לילה ככל היום אבל ברחיצה וסיכה ושאר הדברים דלית בהו מצוה פסקינן כדברי המחמירים דבעו מקצת היום דוקא ולא מקצת הלילה ומיהו צריך להמתין מלשמש בלילה יותר מעט ממה שהוא רגיל כדי שיהא נוהג גם בו מקצת אבילות ע"ש" ויש שסמכו על זה בשעת הדחק וצורך גדול עיין בשד"ח אבילות כה ופני ברוך עמ' רס

³⁷ שו"ע שעה א, והרמ"א שם כתב, שמנהג עד רגילות ביאת המנחמים.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

ומיד לאחר שהאבלים קמו מהאבלות בבוקר, מאותה שעה האבלים מותרים בכל הדברים שאסורים בהם בימי השבעה, ומותרים בהחלפת הבגדים, במלאכה ובתלמוד תורה. מלבד גילוח ותספורת, ושמחה. לספרדים ועדות המזרח יש לנהוג כדעת מרן³⁸ להתיר הרחיצה מיום השביעי והלאה, לאחר שעמדו מנחמים מאצלם, והוא הדין ללבוש בגדים מכובסים מיד לאחר השבעה. ואשכנזים אוסרים לבישת בגדים מכובסים או חדשים, ורחיצה כל השלושים³⁹.

יום טוב⁴⁰ מבטל את גם את דין ה"שבעה" באם כבר התחיל מלפני התג לנהוג באבלות אפילו לשעה מועטת. וכמו כן אם כבר נגמרו ה"שבעה", והתחילו ה"שלושים" אפילו לשעה מועטת, הרי בהגיע החג, הוא מבטל את דין השלושים.

לפיכך הסתיימו ה"שבעה" בערב החג הרי יום זה עצמו מהווה את סיום ה"שבעה" ואת תחילת ה"שלושים". וזאת עקב הכלל האומר ש"מקצת היום ככולו" נמצא שראשיתו של היום – סיום ה"שבעה", והמשכו של היום – תחילת השלושים. ומכיון שכך, הרי בהכנס החג הרי הוא מבטל את גזירת השלושים. ורשאי להסתפר ערב החג סמוך לחשיכה ובערב פסח אחר חצות⁴¹, כל אבל כדינו, כנזכר.

כשם שביום השביעי הדין הוא שמקצת היום ככולו, כך גם ביום השלושים⁴², ולכן ביום השלושים אחר הנץ החמה⁴³, כלו אבלות שלשים.

באבל שמועה רחוקה ששמע אחר שלשים שמת לו מת, שנתבאר שדינו כשמועה רחוקה ואינו נוהג אבילות אלא שעה אחת אין צריך לנהוג כל דיני אבלות באותה שעה⁴⁴, אלא די במעשה אחד של אבילות, כגון חליצת מנעל, וא"צ לא עטיפה ולא כפיית המטה, ומותר במלאכה רחיצה וסיכה ותשמיש המטה ותלמוד תורה, ואם אין לו מנעלים ברגליו, צריך שיכפה מטתו או יעטוף ראשו, מפני שצריך שיעשה מעשה שניכר בו שעושה משום אבילות.

וכן לדיני ספירת העומר שנוהגים שלא להסתפר עד ל"ג בעומר לאשכנזים, ול"ד בעומר לספרדים, מיד שהאיר היום⁴⁵ ושהה מעט יכול להסתפר שמקצת היום ככולו⁴⁶.

וכן לענין שבע ברכות בהתן⁴⁷ שנמשכה סעודת יום שביעי עד ליל שמיני אין לברך שבע ברכות. ואין מונין מעת לעת, אלא אמרינן מקצת היום ככולו, ולכן אם החופה

³⁸ יו"ד שצ, ו, שו"ת יבי"א יו"ד לד

³⁹ רמ"א יו"ד ריש שפא

⁴⁰ שו"ב ונו"כ תקמח ה

⁴¹ רמ"א שם

⁴² שו"ע ונו"כ שם שצה א

⁴³ ואינו כיום השביעי שצריך לחכות למנחמים משא"כ ביום השלושים שאין מנחמים. ש"ך שם א

⁴⁴ שו"ע שם ב

⁴⁵ אך בערב אין להקל למרות שיש מקילים.

⁴⁶ שו"ע ונו"כ תצנ ב ומ"ב ו, י.

⁴⁷ עיין שו"ת או"ח קפת ז ובתחי תשובה אבהע"ז סי' ס"ב סקי"ב, ערוה"ש שם סעי' ל"א ועוד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

נתקיימה לפני השקיעה נחשב ליום אחד, וליל הנישואין הרי הוא כיום שני לשבעת ימי המשתה.

ו. זב בעל שתי ראיות ... וכן שומרת יום כנגד יום ששחטו זורקו עליה ואח"כ ראו אף על פי שמטמאין משכב ומושב למפרע פטורין מלעשות פסח שני

כבר התבאר במסכת פסחים דף פא. שזבה קטנה⁴⁸ כלומר שראתה דם יום או יומים בימים שבהם יכולה להעשות זבה, שצריכה לשמור את היום הבא בנקיות לודאות שלא תראה⁴⁹ והיא הנקראת "שומרת יום כנגד יום" שמטלה ביום השמור שלה אחר הנץ, הרי מגעה ובעילתה תלויים, אם נגמר היום ולא ראתה כל שנגעה בו טהור ובועלה טהור ופטור, ואם ראתה דם אחר שמטלה כל טהרות שעשתה טמאות ועושת משכב ומרכב ובועלה חייב הטאת, מטלה בליל השמור קודם שיעלה עמוד השחר הרי זו כמי שלא מטלה ועדיין עושת מרכב ומושב.

זב וזבה⁵⁰ גדולה⁵¹ שטבלו ביום השביעי לספירתם, אע"פ שהם כטבול יום, לא יתעסקו בטהרות עד לערב, שמא יראו טומאה ויסתרו שבעת ימי הספירה ונמצא אותן הטהרות טמאות למפרע, ואף על פי שהן עושין משכב ומושב למפרע אין מטמאין כלי חרס בהיסט מאחר שטבלו⁵² אף על פי שחזרו וראו טומאה וסתרו הכל, וכל כלי חרס שהסיטו עד שלא ראו טהור.

ומטעם⁵³ זה⁵⁴ זב שראה שתי ראיות וספר שבעה ימים וטבל בשביעי, שוחטין עליו קרבן פסח והוא אוכל לערב, ואם ראה זב אחר שנזרק הדם

⁴⁸ רמב"ם הלכות מטמאי משכב ומושב פרק ה הלכה ו

⁴⁹ שאם תראה ביום השלישי הרי היא זבה גדולה שצריכה לספור שבעה נקיים

⁵⁰ שם הלכה ט

⁵¹ כלומר שצריכים לספור שבעה נקיים זב משום שראה שתי ראיות וזבה משום שראתה שלושה ימים

⁵² והכי דריש לה בת"כ דהא דדרשינן ליה וטהר מלממא כלי חרס מדכתביה להאי קרא בתר קרא אשר יגע בו הזב דנפקא לן מיניה היסט כלי חרס לזב ואין לך עוד טמא שמטמא כלי חרס בהיסט אלא הוא. ועיי"ש

באור שמח

⁵³ רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק ו הלכה ג

⁵⁴ כך ביאר באור שמח ליישב קושית האחרונים אמאי יפטור מפסח שני "ונראה בטעם רבינו דהסוגיא אולא בלא טבלו הזב והזבה, לכן כיון דמטמאין למפרע הוי כאילו זרק עליהם בששי שלהן, דאיגלי מלתא למפרע דהם בתוך ימי טומאתם, אבל בטבלו, כיון דאף אם ראו אח"ז אינם מטמאין למפרע כ"ח בהיסט, כדאמר

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

הרי זה פטור מלעשות פסח שני⁵⁵, וכן זבה שראתה יום אחד או יומיים טובלת ביום השימור, ושוחטין עליה והיא אוכלת לערב, ואם ראתה דם אחר שנזרק דם הפסח פטורה מלעשות פסח שני, וי"א⁵⁶ שזב שראה ביום טבילתו או שימורו חייב לעשות פסח שני.

ואין שוחטין על הנדה בשביעי שלה, שהרי אינה טובלת עד ליל שמיני ואינה ראויה לאכול קדשים עד ליל תשיעי.

ז. זב בשביעי שלו סותר את שלפניו

עוד התבאר במסכת פסחים שם שכל הימים⁵⁷ שהזב רואה בהן זיבות הרי הוא טמא, וכשיפסוק הזיבות מונה שבעה ימים נקיים וטובל בשביעי ומעריב שמשו ובשמיני מביא קרבנו אם היה בעל שלש ראיות, ואם ראה ראיה של זב אפילו בסוף יום שביעי אחר שטבל, סתר הכל⁵⁸ ומתחיל למנות שבעה ימים נקיים מאחר יום ראיה האחרונה.

הדרן עלך הריני נויר

בפ"ק דמגילה (ח' ע"ב) ולקמן סוף פ"ה מטומו"מ לכן פעלה הטבילה שכל כ"ח שהסיטו מרצה טומאת התהום עליהן, וזה יתכן, ודוק"

⁵⁵ באחרונים כאן על הרמב"ם הקשו וקשה דהא אוקימנא בגמ' דר"י לשיטתיה אזיל דס"ל מכאן ולהבא הוא מטמא אך לדעת רבנן דס"ל מטמא למפרע צ"ל דחייב לעשות פסח שני וכיון דרבננו פסק בפ"ג מהל' מעשר שני ופ"ה מהל' משכב ומושב הל' ט' דמטמא למפרע א"כ איך פסק כאן דפטורים מפסח שני, ואין לומר דהך דפסק למפרע טמא הוא מדרבנן דליתא חדא דאיך פסק בר"י לגבי רבנן ועוד לשונו משמע שהוא דאורייתא וכן הקשה בלח"מ פ"ד ה"ד דנויר ויש שתירצו וכ"כ בהר המוריה ובלקוטי הלכות בזבח תודה שם שהרמב"ם ס"ל שטומאת התהום דזב וזבה הותרה ויש שכתבו שהרמב"ם הוכיח מתוך הסוגיות דהלכה כר' יוסי ⁵⁶ דעין הראב"ד פ"ו מגזרות שהרי אין דין טומאת תהום אלא למת בלבש ובזב הרי ללהלכה קי"ל דנטמא למפרע

⁵⁷ רמב"ם הלכות מחוסרי כפרה פרק ג הלכה א

⁵⁸ ואין אומרים מקצת היום ככולו ומשמע שמטמא מדאורייתא למפרע. לח"מ נזירות פ"ד ה"ד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>